Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1942 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa postavgifter m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 30 januari 1942 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 29, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, *att* befordringsavgiften för inrikes brev, som ej är lokalförsändelse, skall utgöra:

om brevets vikt icke överstiger 20 gram ..... 20 öre
om vikten överstiger 20 men icke 125 gram ..... 40 »
om » » 125 » » 500 » ..... 60 » ,

att minsta avgiften för korsband, som innehåller affärshandling och ej är lokalförsändelse, skall utgöra 20 öre, *att* befordringsavgiften för inrikes blindskriftsförsändelse skall för varje vikt av ett kilogram eller del därav utgöra 3 öre, *att* högsta medgivna vikten för dylik blindskriftsförsändelse skall utgöra 7 kilogram, *samt att* ovan angivna ändrade grunder för postbefordran skola tillämpas från och med den 1 april 1942;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att intill utgången av juni månad 1946 bestämma i fråga om postavgifter i den omfattning, som angives i det av 1937 års riksdag i samma ämne lämnade bemyndigandet.

Till utskottets behandling hava jämväl hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 189 i första kammaren av herr *Persson* m. fl. och nr 249 i andra kammaren av herr *Werner* m. fl., vari hemställts, att riksdagen, vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 29, tillika måtte besluta att höja det nuvarande lokalportot för postförsändelser efter samma grunder, vilka föreslagits att i övrigt gälla för inrikes brev, samt att postportot å brevkort måtte höjas med 5 öre;

2) de likalydande motionerna nr 190 i första kammaren av herrar *Gottfrid Karlsson* och *Albertsson* samt nr 252 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Norrlångträsk, däri hemställts, att riksdagen i anslutning till proposition nr 29 ville hos Kungl. Maj:t hemställa om utfärdande av sådana bestämmelser rörande lokalporto, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde sammanfalla;

3) motionen nr 250 i andra kammaren av herr *Sundström* i Vikmanshyttan m. fl., vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta följande befordringsavgifter för inrikes brev:

	Lokala	Övriga
om brevets vikt icke överstiger 20 gram	15 öre	20 öre
om vikten överstiger 20 men icke 125 gram	30 »	40 »
om vikten överstiger 125 men icke 500 gram	45 »	60 » ; samt

4) motionen nr 251 i andra kammaren av herr *Hansson* i Vännäsby m. fl., däri hemställts, *att* riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 29, ville besluta höjning av det lokala brevportot med 5 öre i fråga om lägsta viktsatsen och i övrigt i proportion till de i propositionen föreslagna portona å riksförsändelserna, samt *att* riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsam utredning och förslag angående möjligheter för sockenområden, poststationsområden och annars tätt bebyggda orter att i större utsträckning utnyttja lokalportot.

Beträffande motiveringen för de i motionerna framlagda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Under utskottets behandling av förevarande proposition ha till utskottet inkommit skrivelser från Aktiebolaget Hermods korrespondensinstitut och Brevskolan, i vilka skrivelser hemställts om vissa ändringar beträffande den i propositionen föreslagna avgiften för korsband, innehållande affärshandling. För berörda framställningar redogöres i det följande.

Beträffande vad föredragande *departementschefen* anfört till motivering för den i propositionen föreslagna höjningen av *befordringsavgiften för inrikes brev, som ej är lokalförsändelse,* tillåter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Vad angår *befordringsavgiften för lokalförsändelse* har *departementschefen* i statsrådsprotokollet anfört, att, då portohöjningen av praktiska skäl borde på sätt generalpoststyrelsen förordat utgöra lägst 5 öre eller multipel av 5 öre, ökningen icke torde böra omfatta portot för lokalförsändelser. En höjning av detta porto med 5 öre kunde nämligen antagas medföra en väsentligt större trafikminskning än vad fallet bleve beträffande riksbreven.

Det i de nu förevarande motionerna framställda yrkandet om höjning av portot för lokalförsändelse har utskottet under hand delgivit *generalpoststyrelsen.* I anledning härav har styrelsen i en till utskottet ingiven promemoria i anslutning till motionen II:249 förklarat sig anse, att bärande skäl för bifall till förslaget ej föreligga, samt till stöd härför anfört följande:

»Såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 29 till innevarande års riksdag är anledningen till den däri föreslagna höjningen av portot för riksbrev behovet av ökade inkomster för statsverket. Det har därför varit nödvändigt att lägga portohöjningen på ett försändelseslag, beträffande vilket man icke behöver befara, att höjningen föranleder en sådan minskning av

trafikens omfattning, att inkomstökningen därigenom neutraliseras eller blir otillräcklig. Med hänsyn härtill och till den avsedda inkomstökningens storlek har generalpoststyrelsen ansett portohöjning böra ifrågakomma endast beträffande riksbreven, d. v. s. brev, som befordras från en ort till en annan. På detta område äro nämligen möjligheterna till konkurrens med postverket genom enskild brevbefordran väsentligt mycket mindre än då det gäller lokalbrevfordran. Det visade sig också under tiden 1 juli 1920—1 oktober 1922, då lokalportot höjts till samma belopp som riksportot, d. v. s. till 20 respektive 40, 60 och 80 öre i de olika viktsatserna, att antalet lokalförsändelser sjönk avsevärt. Enligt en verkställd approximativ undersökning skulle lokalbreven från år 1917 till år 1921 ha nedgått med omkring 30 procent. Anledningen till denna minskning torde i främsta rummet vara att de större korrespondenterna genom egen betjäning eller genom anlitande av enskilda distributionsföretag gjorde sig oberoende av postverket för utdelning av vissa lokalförsändelser, såsom räkningar och dylikt. Möjligheterna att få lokalförsändelser utdelade annorledes än genom postverket torde ha ökats sedan år 1921. Numera finnes ett flertal reklamfirmor och dylikt, som åtager sig distribution av reklamförsändelser m. m. Det synes därför mycket sannolikt, att en höjning av lokalportot skulle medföra att dessa firmor komme att anlitas i allt större omfattning och för utdelning av även andra försändelser än enbart reklamförsändelser. Man kan också befara, att — även om korsbandsportot icke höjes — postverkets lokala utdelning av korsband skulle minskas genom att de enskilda distributionsfirmorna finge tillfälle att utöka sin verksamhet och utbygga sin organisation.

På grund härav anser generalpoststyrelsen, att man vid en höjning av lokalportot måste räkna med en avsevärd minskning av antalet lokalbrev. Under år 1940 inlämnades omkring 355 miljoner inrikes brev. Av dessa torde något över 10 procent utgöras av lokalbrev, d. v. s. omkring 36 miljoner stycken, av vilka det övervägande flertalet är i lägsta viktklassen. En överslagsberäkning ger vid handen, att postverket nämnda år hade en inkomst på lokalbreven av $0.10 \times 36{,}000{,}000 = 3.6$ miljoner kronor. Höjes lokalportot, såsom i motionen föreslagits, med 5 öre och antalet lokalförsändelser samtidigt nedgår med en tredjedel, skulle postverkets inkomst bli $0.15 \times 24{,}000{,}000 = 3.6$ miljoner kronor, d. v. s. oförändrad. Även om minskningen av lokalbrevbefordringen icke skulle bli så stor som ovan antagits, skulle inkomstökningen bli så liten, att den vore utan betydelse för det nu föreliggande behovet av ökade inkomster för statsverket. Gjorda erfarenheter ge vidare vid handen, att en nedgång i en rörelsegren icke låter sig inregistrera i form av personalindragningar lika litet som en motsvarande ökning av postmängden föranleder förstärkning av arbetskrafterna. Den arbetsminskning, som skulle uppstå för postverket på grund av minskningen av lokalposten, skulle säkerligen icke bli av den storleksordning, att någon minskning av postverkets driftkostnader kunde beräknas. Hänsyn bör också tagas till att de nu ifrågasatta portohöjningarna äro av tillfällig natur och att de icke skola bestå längre än som är oundgängligen nödvändigt. Därest postverket nu genom en höjning av lokalportot skulle berövas en stor del av sin marknad på detta område, skulle det säkerligen vid en framtida portosänkning visa sig förenat med svårigheter att återvinna det förlorade.

I den nu föreliggande motionen framhålles att den föreslagna höjningen av endast riksportot, med bibehållande av det nuvarande lokalportot, med hänsyn till höjningens karaktär av beskattning i realiteten kommer att innebära en uppenbar förmånsställning för stadsbefolkningen. Med anledning härav förtjänar påpekas att av samtliga under år 1940 inlämnade riksbrev icke mindre än cirka 71.5 procent voro inlämnade vid postkontor och postexpeditioner av

klass 5 och 6 (d. v. s. i städer och stadsliknande samhällen) och återstoden vid poststationer och postexpeditioner av klass 7 och 8 (d. v. s. på landsbygden). Av den beskattning, som den föreslagna portohöjningen innebär, kommer sålunda endast något mer än en fjärdedel att drabba landsbygdens befolkning, vilken utgör omkring två tredjedelar av rikets hela folkmängd. En höjning av portot för lokalbreven, av vilka närmare 90 procent avsändas av korrespondenter i städer och stadsliknande samhällen, skulle innebära en ytterligare beskattning av befolkningen i dessa samhällen. Det må också erinras om att någon höjning av postavgifterna för postabonnerade tidningar icke ifrågasatts. Det låga tidningsportot, vilket knappast täcker postverkets självkostnader, kommer i främsta rummet landsbygdens befolkning till godo, enär lokalabonnemang på tidningar icke medges. Icke heller föreslås någon höjning av avgifterna för postpaket, vilken rörelsegren jämväl torde ha sin största betydelse för landsbygden.

Förutsättningen för det särskilda lokalportot är givetvis, att postverkets självkostnader för lokalförsändelserna äro lägre än för riksförsändelserna. Under tiden 1 januari 1885—1 juni 1918 utgjorde lokalportot hälften av riksportot, vilket torde ha väl motsvarat proportionen mellan postverkets genomsnittskostnader för de olika försändelseslagen. Kostnaden för lokalförsändelserna har troligen stigit i någon mån men torde dock fortfarande ligga närmare hälften än två tredjedelar av riksportot. Att sistnämnda proportion för närvarande råder mellan lokal- och riksportona beror väsentligen på att portot ansetts böra vara en multipel av 5 öre. Vid höjning av riksportot enligt Kungl. Maj:ts proposition skulle lokalportot åter bli hälften av riksportot, vilket måste anses vara mera motiverat med hänsyn till postverkets självkostnader än proportionen 3: 4, som den skulle bli vid bifall till den föreliggande motionen.

Vid behandlingen av portofrågor har i anslutning till bevillningsutskottets uttalande i betänkande nr 1 till 1916 års riksdag vid flera tillfällen inom riksdagen framhållits, att en höjning överhuvud av en gång fastställda befordringsavgifter måste grunda sig på synnerligen starka skäl. En höjning av en befordringsavgift har ansetts böra förutsätta bland annat, å ena sidan, att en motsvarande ökad inkomst för statsverket kan med säkerhet beräknas inflyta och, å andra sidan, att den korresponderande allmänhetens berättigade intressen icke åsidosättas.»

Beträffande *postportot å brevkort* har i propositionen icke föreslagits någon höjning av den nuvarande avgiften. I *generalpoststyrelsens* i propositionen omförmälda promemoria har härom anförts följande:

Icke heller beträffande brevkortsportot anses någon höjning nu böra vidtagas. Även detta porto var tidigare hälften av portot för riksbrev. Om lokalportot bibehölles men brevkortsportot höjdes, exempelvis till 15 öre, bleve det nödvändigt att införa särskilda lokalbrevkort, enär eljest lokalportot skulle bli lägre för brev än för brevkort. En höjning av portot för brevkort torde dessutom leda till att korrespondenterna i större omfattning än för närvarande skulle ge vissa meddelanden, som nu sändas som brevkort, en sådan uppställning och formulering, att de kunde befordras som trycksaker. Man torde sålunda kunna befara, att den nominella inkomstökning på 1.8 à 2 miljoner kronor, varmed man teoretiskt skulle kunna räkna vid en höjning av brevkortsportot till 15 öre, i praktiken skulle stanna vid ett väsentligt lägre belopp.

Bestämmelserna rörande postbefordran mot lokalporto erhöllo år 1934 sin nuvarande avfattning. I detta hänseende har sålunda föreskrivits, »att de

särskilda avgifter, som stadgats eller komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla

dels beträffande försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare,

dels ock oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas, beträffande försändelse, som postbehandlas allenast inom stad, köping eller liknande samhälle eller allenast inom särskilt, av Kungl. Maj:t fastställt lokalportoområde.»

I sak innefattar denna föreskrift allenast det tillägget till de före år 1934 gällande bestämmelserna, att varje stad, köping eller liknande samhälle skall, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde.

Förslag i syfte att bereda möjlighet för landsbygdens befolkning att i större utsträckning än hittills kunnat ske komma i åtnjutande av förmånen av lokalporto ha motionsvis framkommit vid 1925, 1934 och 1937 års riksdagar, vilka förslag emellertid på hemställan av nämnda års bevillningsutskott icke föranlett någon riksdagens åtgärd.

1925 års bevillningsutskott anförde i sitt betänkande i anledning av vid samma års riksdag väckta motioner rörande denna fråga, att utskottet funnit de gällande bestämmelserna om innebörden av beteckningen lokalbefordran i tillämpningen bliva för landsbygdens del förenade med vissa olägenheter. Genom vad generalpoststyrelsen i yttrande över motionerna anfört fann emellertid utskottet ådagalagt, att de ändringar i bestämmelserna, som i motionerna föreslagits eller antytts, icke vore tillfredsställande, och förslag till annan lösning av frågan hade generalpoststyrelsen icke framlagt. Utskottet ville icke heller tillstyrka riksdagen att påkalla ytterligare utredning i den synbarligen mycket svårlösta frågan om de lämpliga gränserna för lokalportots tillämplighet, särskilt som det synts utskottet tvivelaktigt, huruvida ett lägre lokalporto borde allt framgent bibehållas. Därest i en framtid förutsättningarna för införande av ett gemensamt riksporto för alla inrikes brev komme att föreligga, talade nämligen härför enligt utskottets mening goda skäl, om än utskottet icke ville därom för det dåvarande göra något bestämt uttalande.

1934 års bevillningsutskott yttrade i anledning av en vid samma års riksdag väckt motion med förevarande syfte, att utskottet icke kunde tillstyrka, att det i motionen framförda förslaget lades till grund för ett riksdagens beslut. Utskottet framhöll vidare, att spörsmålet om lokalportot för landsbygdens del jämväl påverkades av motoriseringen av postbefordringen. Frågan om en allmännare användning för postbefordran av omnibusar och andra motorfordon, som av enskilda användes i linjetrafik, vore, enligt vad utskottet inhämtat, föremål för utredning inom generalpoststyrelsen. Därest i samband med denna utredning uppkomme förslag om en mera tillfredsställande lösning av landsbygdens lokalportofråga än de förut, vid skilda tillfällen framförda uppslagen i ämnet, torde det kunna förväntas, att generalpoststyrelsen underställde Kungl. Maj:t vederbörliga förslag i ämnet.

Vid 1937 års riksdag väcktes en motion (II: 329) med yrkande, att riks-

dagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för en sådan ändring av poststadgan, att brevbefordran skulle ske mot lokalporto i alla de fall då brev icke postbehandlades å mer än en poststation. Över det i motionen framförda förslaget avgav generalpoststyrelsen yttrande. 1937 års bevillningsutskott anförde i anledning av motionen följande:

»Vad angår det i motionen II: 329 framställda förslaget att brevbefordran skulle ske mot lokalporto i alla de fall, då brev icke postbehandlas å mer än en poststation, må framhållas, att detta förslag liksom de av 1925 och 1934 års riksdagar behandlade förslagen i samma ämne åsyftar att landsbygdens befolkning skulle i större utsträckning än hittills komma i åtnjutande av förmånen av lokalporto. Av enahanda skäl, som bevillningsutskottet vid nämnda års riksdagar anförde, finner utskottet den nu föreliggande motionen icke kunna läggas till grund för något riksdagens beslut. Härvid får utskottet även hänvisa till generalpoststyrelsens uttalande, att svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning av denna fråga ytterligare ökats sedan styrelsen år 1925 yttrade sig i ämnet. I detta sammanhang tillåter sig utskottet fästa uppmärksamheten på, att 1936 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställt om åtgärder för ett bättre tillgodoseende av landsbygdens behov, i vad gäller lantbrevbäringen (skrivelse nr 254), samt att de sålunda åsyftade förbättringarna av postförhållandena skulle bliva ägnade att på ett annat postalt område än det nu föreliggande utjämna skillnaden mellan städer, köpingar och liknande samhällen å ena samt landsbygden å andra sidan.»

I motionen II: 251 har såsom förut anförts yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsam utredning och förslag angående möjligheter för sockenområden, poststationsområden och annars tätt bebyggda orter att i större utsträckning utnyttja lokalportot. I de likalydande motionerna I: 190 och II: 252 har ifrågasatts utfärdande av sådana bestämmelser rörande lokalporto, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde komme att sammanfalla.

Generalpoststyrelsen, som under hand beretts tillfälle att yttra sig över det i motionen II: 251 framförda förslaget, har till utskottet ingivit en promemoria, vilken såsom *bilaga* fogats vid detta betänkande. I berörda promemoria har styrelsen anfört bland annat, att den nu gällande definitionen på lokalförsändelse icke helt uteslöte landsbygdens befolkning från åtnjutandet av lokalportot. Även för landsbygdens vidkommande vore lokalportot tillämpligt på varje försändelse som inlämnades på en fast postanstalt eller som nedlades i fast brevlåda, som tömdes genom postanstaltens försorg (eller i förekommande fall inkomme till postanstalten genom spårvagnsbrevlåda), och som vore adresserad till den ort, där postanstalten vore belägen. Det förutsattes därvid att försändelsen tillställdes adressaten genom lokal- eller lådbrevbärare eller avhämtades genom adressatens egen försorg.

Generalpoststyrelsen insåge väl att landsbygdens befolkning icke kunde utnyttja lokalportot i samma utsträckning som befolkningen i städerna eller andra större samhällen. Å andra sidan kunde det enligt generalpoststyrelsens mening med skäl ifrågasättas, huruvida lokalportot vore lika berättigat och behövligt på landsbygden som i de större samhällena. Behovet av lokalbrevbefordran framträdde först då ett samhälle vuxit så, att ett verkligt behov

av skriftlig kommunikation mellan samhällets innevånare uppstått och då samhällets posttrafik blivit så stor, att särskilda postala anordningar måst vidtagas för postens uppsamling och utdelning. Ur kostnadssynpunkt bleve lokalportot då berättigat därigenom att postverkets självkostnad för varje enskild försändelse sjönk tack vare trafikens koncentration.

Generalpoststyrelsen erinrar vidare, att styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1936 över framställningar om utvidgning av Stockholms lokalportoområde på anförda skäl avstyrkt sådan utvidgning och i stället ifrågasatt en sådan inskränkning, att ifrågavarande område komme att omfatta endast Stockholms stads administrativa område. Med hänsyn emellertid till det goda ekonomiska resultat, som postverket hade att uppvisa, ville styrelsen icke då föreslå en åtgärd, som för allmänheten medförde en försämring. Genom de i den nu föreliggande propositionen nr 29 föreslagna, av statsverkets penningbehov motiverade höjningarna av vissa postavgifter hade denna fråga kommit i ett nytt läge, och styrelsen hade också förberett vissa undersökningar, huruvida genom en minskning av Stockholms lokalportoområde postverket kunde tillföras ytterligare inkomster. Det vore givet, att postverket vid utredningen därom även komme att beakta vad riksdagen vid olika tillfällen anfört angående utjämningen mellan stadsbygd och landsbygd i postalt hänseende.

Avgiften för korsband, som innehåller affärshandling, är för närvarande minst 10 öre i lokaltrafik och 15 öre i rikstrafik, d. v. s. lika med portot för ett brev om en viktsats. I anslutning till den nu föreslagna höjningen av brevportot föreslås i propositionen, att minimiavgiften för korsband, som innehåller affärshandling och ej är lokalförsändelse, höjes från 15 till 20 öre.

Beträffande sistnämnda avgift ha såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen till utskottet inkommit skrivelser från *Aktiebolaget Hermods korrespondensinstitut* och *Brevskolan.*

Aktiebolaget Hermods korrespondensinstitut har framhållit, att korrespondensundervisningen gåve tillfälle till studier åt personer, som av brist på medel eller genom bosättning på ort, där skolor ej funnes, hindrades att besöka sådana. I vissa fall tillfredsställde undervisningen utbildningsbehov, som bättre tillgodosåges på detta sätt än genom andra skolformer, eller gåves undervisning, som ej alls stode att få muntligen. Den i propositionen föreslagna höjningen av postavgiften för korsband, innehållande affärshandlingar, skulle emellertid drabba institutet och dess elever mycket hårt. Elevernas arbeten sändes till institutet i dylikt korsband och återsändes också såsom sådant. Varje dag sände institutet över 3,000 affärshandlingskorsband. En höjning av portot med 5 öre för sådana försändelser skulle innebära en ökning av studiekostnaderna med 10 öre för varje brev. På en studentkurs, som omfattade ungefär 900 undervisningsbrev, betydde förslaget en beskattning av undervisningen med 90 kronor för hela kursen, vilket vore mellan 7 och 8 procent av hela kursavgiften. Den ogynnsamma verkan av den föreslagna portohöjningen för institutet och dess elever skulle undgås om ur korsbandskategorien affärshandlingar utskildes en särskild art inrikes försändelser, exem-

pelvis kallade elevkorrektur, för vilka nu gällande porto för affärshandlingar borde bibehållas.

Brevskolan har anfört, att den merkostnad för studierna, som den föreslagna portohöjningen komme att innebära, fördelade sig dels på korrespondensundervisningsanstalterna och dels på eleverna. Vad anginge företagets del i de ökade kostnaderna skulle brevskolan med hänsyn till det nuvarande statsfinansiella läget icke ha funnit anledning framföra några önskemål. En väsentlig del av de tiotusentals eleverna vid skolan utgjordes emellertid av dem som studerade de s. k. beredskapskurser, som brevskolan sedan krigsutbrottet utgivit på uppdrag och i samarbete med olika statliga instanser. De som deltogo i detta studiearbete ålades genom det ökade portot en ekonomisk belastning, som icke vore obetydlig, då dessa studerande i tusentals fall tillhörde grupper i små ekonomiska omständigheter. Sedan år 1939 hade brevskolan på kurser av denna art haft ett elevantal av i runt tal 190,000 personer. Det antal, som för närvarande vore i kontakt med skolan och regelbundet insände svar på dessa kurser, utgjorde cirka 60,000 personer. Antalet studerande vid skolans övriga kurser vore ungefär detsamma. Då det ville synas, som om den föreslagna höjningen av minimiavgifterna för affärshandlingar komme att drabba andra kategorier än dem som i propositionen varit avsedda, ifrågasatte brevskolan, huruvida icke sådan ändring i bestämmelserna vore möjlig, att detta kunde undvikas. Brevskolan tillhandahölle sina elever särskilda kuvert, i vilka svarshäftena insändes till skolan. Dessa kuvert kunde, om de märktes på ett sätt som tydligt angåve deras innehåll, lätt urskiljas som en särskild kategori av försändelser, vilken skulle kunna ställas utanför den planerade höjningen.

Generalpoststyrelsen, som under hand beretts tillfälle att yttra sig över berörda framställningar, har i en till utskottet ingiven promemoria anfört, att framställningarna icke syntes böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Till stöd härför har styrelsen yttrat bland annat, att det postala försändelseslaget affärshandlingar räknades till korsbandsförsändelsernas grupp och vore avsett att bereda postbefordran på gynnsammare villkor än som brev åt helt eller delvis skrivna eller ritade dokument, som icke hade egenskapen av verklig eller personlig skriftväxling. Bland handlingar, som ansågs som affärshandlingar i postal mening, hade särskilt angivits elevers rättade eller icke rättade arbeten, såvida på desamma ej funnes andra anteckningar än sådana som direkt hänförde sig till arbetets utförande. Bestämmelserna om affärshandlingar vore lika i den svenska inrikes rörelsen och i den internationella utväxlingen.

Anpassningen av minimiavgiften för affärshandlingar efter det enkla brevportot hade varit regel under praktiskt taget hela den tid, försändelseslaget funnits i poströrelsen. Anledningen till minimiportots anknytning till det enkla brevportot vore uppenbarligen, att de dokument och handlingar av andra slag, vilka fölle under begreppet affärshandlingar i postal mening, ansetts stå den verkliga och personliga skriftväxlingen så nära, att det icke befunnits lämpligt att åt dylika handlingar medge avgiftsnedsättning, annat än då fråga vore om mera omfattande dokument, vilkas karaktär av affärshandlingar lättare kunde bedömas och som i regel också bättre motsvarade begreppet.

Någon vägande anledning att nu göra en avvikelse från principen för minimiportots bestämmande kunde icke anses föreligga. En i förhållande till brevportot nedsatt minimiavgift för affärshandlingar syntes tvärtom vara ägnad att medföra icke oväsentliga olägenheter, bland annat därigenom att det då skulle bli fördelaktigt att söka vinna befordran mot det lägre portot även av vissa mindre omfattande skrivelser, som icke vore hänförliga till affärshandlingar men vilkas karaktär vore jämförelsevis svår att bedöma vid den postala taxeringen.

Generalpoststyrelsen hade icke anledning att taga ställning till vad som i framställningarna anförts om korrespondensundervisningens betydelse. Även om intet vore att erinra mot de framförda synpunkterna rörande intresset av att utövandet av denna undervisningsform icke försvårades, syntes det dock enligt styrelsens mening icke kunna vara lämpligt eller riktigt att bereda lättnader åt ifrågavarande undervisning genom förmånligare avgifter för de postförsändelser, som avlätes i och för undervisningens bedrivande. Om man bortsåge från blindskriftsförsändelserna, för vilka i rent filantropiskt syfte såväl internationellt som inrikes fastställts exceptionellt låga taxor, vore postverkens tariffer icke bestämda med beaktande av önskemål om förmånsställning för post till eller från någon särskild kategori av den korresponderande allmänheten. Därest ett stöd åt korrespondensundervisningen ansåges erforderligt från statsmakternas sida, borde detta stöd lämnas i annan ordning än genom lägre postavgifter för postförsändelser i denna undervisning.

Beträffande *befordringsavgiften för inrikes blindskriftsförsändelse* och *högsta medgivna vikten för dylik försändelse* tillåter sig utskottet hänvisa till vad *departementschefen* till motivering för förslaget anfört i statsrådsprotokollet.

I en vid 1937 års riksdag avlämnad proposition, nr 43, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att

dels i fråga om de till den *inrikes* posttjänsten hörande avgifterna — med förklarande att riksdagen fortfarande vill utöva sin rätt att ensam besluta rörande

befordringsavgifter i egentlig mening,

assurans-, rekommendations-, postanvisnings-, postförskotts- och inkasseringsavgifter,

avgifter för lösenförsändelser,

avgifter för postabonnemang å tidningar ävensom

avgifter i postgirorörelsen —

bemyndiga Kungl. Maj:t att intill utgången av år 1941 i övrigt besluta i fråga om hithörande avgifter;

dock att, därest under berörda tidrymd skulle uppkomma en eller annan ny avgift, som ej är att hänföra till någon nu befintlig kategori och beträffande vilken rimligtvis kan uppstå tvekan, huruvida densamma är av beskaffenhet att böra av Kungl. Maj:t ensam bestämmas, vederbörlig framställning skall till riksdagen avlåtas;

dels och bemyndiga Kungl. Maj:t att fortfarande under nyssnämnda tid besluta beträffande de till den *utrikes* posttrafiken hörande avgifterna.

Berörda proposition bifölls av riksdagen.

I nu förevarande proposition har Kungl. Maj:t — under erinran om att det Kungl. Maj:t av 1937 års riksdag lämnade bemyndigandet att under en fyraårsperiod besluta i fråga om vissa postavgifter upphört att gälla med utgången av år 1941 — föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att intill utgången av juni månad 1946 bestämma i fråga om postavgifter i den omfattning, som angavs i det av 1937 års riksdag i samma ämne lämnade bemyndigandet.

tskottet. I nuvarande statsfinansiella läge finner utskottet angeläget att i största möjliga utsträckning öka statsverkets intäkter. Utskottet har fördenskull intet att erinra mot en höjning av vissa postavgifter och tillstyrker för sin del det i propositionen framlagda förslaget om höjning av riksbrevportot.

Beträffande det motionsvis väckta förslaget om höjning av lokalportot för brev har generalpoststyrelsen anfört bland annat, att det vid en dylik höjning kunde befaras inträda en sådan minskning av trafikens omfattning, att den åsyftade inkomstökningen därigenom neutraliserades eller bleve otillräcklig. Vad styrelsen härutinnan anfört finner utskottet utgöra ett vägande skäl mot den ifrågasatta höjningen av lokalportot. Utskottet förbiser därvid icke, att ett bifall till propositionens förslag om ändring av riksbrevportot med bibehållande av det nuvarande lokalportot i viss mån kan försätta landsbygdens befolkning i ett mindre gynnsamt läge i förhållande till de befolkningsgrupper, som kunna utnyttja lokalportot. Enligt utskottets mening torde det emellertid ej vara möjligt att, så länge icke ett enhetligt porto tillämpas för hela riket, råda bot häremot på annat sätt än genom ändrade bestämmelser angående lokalportots tillämplighetsområde. Frågan härom har berörts i de likalydande motionerna I: 190 och II: 252 samt motionen II: 251, därvid föreslagits skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning i ämnet. Såsom framgår av den av generalpoststyrelsen avgivna promemorian angående detta spörsmål torde detsamma komma att bliva föremål för närmare övervägande i samband med den utredning, som av styrelsen igångsatts beträffande omfattningen av Stockholms lokalportoområde. Med hänsyn härtill finner utskottet anledning icke föreligga att biträda förslaget om skrivelse till Kungl. Maj:t angående denna fråga. Utskottet förutsätter emellertid, att generalpoststyrelsen vid nämnda utredning tager under övervägande, huruvida och i vad mån det kan vara möjligt att åstadkomma en bättre utjämning än som nu är för handen mellan stadsbygd och landsbygd i postalt hänseende, bland annat genom ändring av bestämmelserna om lokalportots tillämplighetsområde.

Vad angår det i de likalydande motionerna I: 189 och II: 249 väckta förslaget om höjning av brevkortsportot finner sig utskottet i anslutning till vad generalpoststyrelsen anfört böra avstyrka bifall till motionärernas yrkande härutinnan.

Beträffande slutligen de i propositionen i övrigt framlagda förslagen har utskottet icke funnit skäl till erinran emot desamma. Utskottet anser sig sålunda icke kunna förorda bifall till de av Aktiebolaget Hermods korrespon-

densinstitut och Brevskolan gjorda framställningarna om visst undantag från den föreslagna höjningen av avgiften för korsband, som innehåller affärshandling.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 29,

1) besluta, *att* befordringsavgiften för inrikes brev, som ej är lokalförsändelse, skall utgöra:

om brevets vikt icke överstiger 20 gram ..... 20 öre
» vikten överstiger 20 men icke 125 gram ..... 40 »
» » » 125 » » 500 » ..... 60 » ,

att minsta avgiften för korsband, som innehåller affärshandling och ej är lokalförsändelse, skall utgöra 20 öre, *att* befordringsavgiften för inrikes blindskriftsförsändelse skall för varje vikt av ett kilogram eller del därav utgöra 3 öre, *att* högsta medgivna vikten för dylik blindskriftsförsändelse skall utgöra 7 kilogram, *samt att* här angivna ändrade grunder för postbefordran skola tillämpas från och med den 1 april 1942;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att intill utgången av juni månad 1946 bestämma i fråga om postavgifter i den omfattning, som angives i det av 1937 års riksdag i samma ämne lämnade bemyndigandet;

II) att de likalydande motionerna I: 189 och II: 249 samt motionen II: 251, i vad dessa motioner avse höjning av lokalportot för brev, ävensom motionen II: 250 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

III) att de likalydande motionerna I: 189 och II: 249, i vad desamma avse höjning av brevkortsportot, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

IV) att de likalydande motionerna I: 190 och II: 252 samt motionen II: 251, den sistnämnda i vad den avser ändrade bestämmelser beträffande lokalportoområdet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1942.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärg, Elon Andersson, friherre Lagerfelt, Sjödahl, Ekman, Bengtsson, Eklund, Robert Berg*, Aronsson* och *Sandström;* samt

från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Persson* i Undersvik, *Falk, Karlsson* i Grängesberg, *Thorell*, Rosander, Jonsson* i Skedsbygd, *Sundström* i Skövde, *Nilsson* i Kristinehamn och *De Geer**.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Aronsson, Thorell* samt *Jonsson* i Skedsbygd.

Bilaga.

Generalpoststyrelsens P. M. i anledning av motionen II: 251, i vad densamma avser lokalportots utvidgning för landsbygden.

Lokalbrevbefordran mot ett särskilt, lägre porto infördes i svenska postverket genom ett kungl. brev till generalpoststyrelsen den 22 december 1848, varigenom förordnades att »till lättnad för korrespondenterna i huvudstaden» skulle brev, adresserade till i staden boende personer, få inlämnas på Stockholms postkontor för att därifrån utdelas till adressaterna i samband med de ordinarie brevbäringsturerna för utdelning av ankommande post. Lokalportot gällde då således endast i Stockholm; med lokalbrev avsågos sådana brev, som inlämnades på postkontoret i Stockholm och som vore adresserade till i staden boende personer.

År 1855 — i samband med införandet av frimärken — förordnades genom kungl. brev den 9 mars att vad som gällde för Stockholm i fråga om lokalbrevbefordran skulle kunna tillämpas även vid övriga postkontor i riket. Lokalbrev definierades då såsom brev, som utväxlas mellan personer boende inom samma stad, köping eller annat dylikt samhälle.

I generalpoststyrelsens förslag till portoreglering den 29 november 1883 föreslogs, att lokalporto skulle utgå för »sådant brev, som skall befordras till person, vilken vistas inom samma stad, köping eller by, där försändelsen, å fast postanstalt eller i fast brevlåda, till befordran avlämnas». Bevillningsutskottet vid 1884 års riksdag ansåg emellertid denna definition kunna i vissa fall ge anledning till tvekan, huruvida ett brev skulle postbehandlas såsom vanligt brev eller som lokalbrev, och föreslog att lokalbreven i stället skulle i postförfattningarna anges såsom »sådana brev, vilka å postanstalt behandlas utan att med post eller av lantbrevbärare fortskaffas». Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 februari 1917 framhöll generalpoststyrelsen bland annat att den gällande definitionen på lokalbrev länge visat sig otidsenlig. En sträng tillämpning av definitionens ordalag skulle nämligen innebära, att försändelse, som befordrades mellan två postanstalter i samma stad, icke finge taxeras såsom lokalförsändelse. Vidare hade uppkomsten av förstäder, landskommuners inkorporering med städer, inrättandet av brevlådor å spårvagnar, som framginge utanför städernas områden m. m., mångenstädes medfört sådana förhållanden, att nuvarande bestämmelser om lokalportots tillämplighet ledde till rena oformligheter. Det kunde också förekomma att en lokalbrevbärings och en lantbrevbärings områden i det närmaste sammanfölle, och syntes det i sådana fall oegentligt, att befordringsavgiften för en försändelse skulle utgå efter olika tariffer allt eftersom försändelsen befordrades av lokalbrevbärare eller av lantbrevbärare. Generalpoststyrelsen ansåg, att de mest framträdande olägenheterna skulle kunna avhjälpas genom inrättandet av särskilda lokalportoområden och genom omformulering i viss mån av definitionen på lokalförsändelse. Enligt generalpoststyrelsens förslag skulle det särskilda lokalportot utgå beträffande »försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att

hava behandlats av lantbrevbärare eller att hava genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken försändelse från sagda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, samt försändelse, som postbehandlas allenast inom ett särskilt fastställt lokalportoområde». Vidare föreslogs att Kungl. Maj:t skulle av riksdagen bemyndigas att, när sådant ansåges vara av behovet påkallat, för viss ort fastställa sådant särskilt lokalportoområde. Detta förslag framlades i proposition nr 180 till 1917 års riksdag och bifölls för tillämpning från och med den 1 januari 1918.

Särskilda lokalportoområden fastställdes genom kungl. brev den 18 oktober 1918 för Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Falköping samt genom kungl. brev den 21 november 1930 för Norrköping. Lokalportoområdena för Stockholm, Göteborg och Falköping sträckte sig utöver städernas gränser, varemot de övriga särskilt fastställda lokalportoområdena hade i de sistnämnda fallen påkallats därav, att inom ifrågavarande städer för posten användes sådana befordrings- eller utdelningssätt, som enligt den allmänna definitionen på lokalförsändelse förtoge rätten till lokalporto.

Den 29 mars 1932 framhöll generalpoststyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t att det måste anses såsom en självklar sak att varje stad, köping eller liknande samhälle skulle bilda ett lokalportoområde. Med hänsyn till de förhållanden, som vore rådande, när 1917 års definition på lokalförsändelse fastställdes, hade man också utgått ifrån att detta skulle — på ett par undantag när — följa av den allmänna definitionen. Sedan dess hade emellertid på många håll inträtt ändrade förhållanden. Den allt tätare bebyggelsen i städernas och vissa andra samhällens ytterområden hade gjort det nödvändigt för generalpoststyrelsen att vidtaga åtgärder för att dessa områdens befolkning skulle bli på bästa möjliga sätt betjänad i postalt hänseende. Därvid hade i många fall inrättandet av lantbrevbäring visat sig vara den i sådant hänseende bästa anordningen. Genom lantbrevbäraren får nämligen korrespondent till sig utdelad icke blott den vanliga brev- och tidningsposten utan även rekommenderade försändelser samt med viss inskränkning assurerade försändelser, postanvisnings- och giromedel m. m. Dessutom har korrespondent tillfälle att till lantbrevbäraren avlämna post. När lantbrevbäringen inrättades inom ett samhälles ytterområde, gingo emellertid de korrespondenter, som därav betjänades, miste om lokalporto i förbindelsen med övriga delar av det samhälle till vilket de hörde. I viss mån likartade förhållanden inträdde också när med stad, köping eller municipalsamhälle inkorporerades närliggande områden. Vissa delar av det inkorporerade området erhölle lokalporto med samhället, andra däremot icke, allt efter det sätt, varpå posten befordrades eller utdelades inom området. Härigenom hade skapats missnöje och svårigheter för allmänheten inom ett samhälle att hålla reda på i vilka fall riksporto eller lokalporto gällde. På grund av bland annat det nu anförda föreslog generalpoststyrelsen, att varje stad, köping eller liknande samhälle skulle, oberoende av det sätt, varpå posten befordrades eller utdelades inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde. Detta förslag vidarefördes av Kungl. Maj:t till 1934 års riksdag i proposition nr 53. Förslaget bifölls av riksdagen. Enligt den sålunda fastslagna, alltjämt gällande definitionen skall med lokalförsändelse förstås:

»försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att ha vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postantalt eller annan fast postanstalt på samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, ävensom

oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas, försändelse som

postbehandlas allenast inom stad, köping eller liknande samhälle eller allenast inom särskilt av Kungl. Maj:t fastställt lokalportoområde».

Anmärkas bör att med lokalbrevbärare jämställes i detta hänseende lådbrevbärare.

Den nu gällande definitionen på lokalförsändelse utesluter icke helt landsbygdens befolkning från åtnjutande av lokalportot. Även för landsbygdens vidkommande är lokalportot tillämpligt på varje försändelse, som inlämnas på en fast postanstalt eller som nedlägges i fast brevlåda, som tömmes genom postanstaltens försorg (eller i förekommande fall inkommer till postanstalten genom spårvagnsbrevlåda), och som är adresserad till den ort, där postanstalten är belägen. Det förutsättes härvid att försändelsen tillställes adressaten genom lokal- eller lådbrevbärare eller avhämtas genom adressatens egen försorg.

Generalpoststyrelsen inser väl att landsbygdens befolkning icke kan utnyttja lokalportot i samma utsträckning som befolkningen i städerna eller andra större samhällen. Å andra sidan kan det enligt generalpoststyrelsens mening med skäl ifrågasättas, huruvida lokalportot är lika berättigat och behövligt på landsbygden som i de större samhällena. Sedan man frångått det tidigare tillämpade zontariffsystemet vid bestämmande av postavgifter, är lokalbrevbefordran till lägre porto än riksportot berättigad endast inom en och samma ort, och enkannerligen då inom större samhällen. Behovet av lokalbrevbefordran framträder först då ett samhälle vuxit så, att ett verkligt behov av skriftlig kommunikation mellan samhällets innevånare uppstått och då samhällets posttrafik blivit så stor, att särskilda postala anordningar måst vidtagas för postens uppsamling och utdelning, d. v. s.uppsättande av brevlådor, anordnande av lokal- eller lådbrevbäring eller dylikt. Ur kostnadssynpunkt blir lokalportot då berättigat därigenom att postverkets självkostnad för varje enskild försändelse sjunker tack vare trafikens koncentration. Att denna synpunkt ursprungligen varit den avgörande framgår av att, då lokalportot först infördes i Sverige, detta skedde i Stockholm, som då var den enda ort, där postmängden nödvändiggjort anordnande av lokalbrevbäring på postverkets bekostnad.

Förslag om utvidgning av lokalportots tillämplighet för landsbygdens vidkommande eller yrkande om utredning i sådant syfte ha motionsvis framförts vid bland annat 1925, 1934 och 1937 års riksdagar. Yttranden häröver ha avgivits av generalpoststyrelsen till ifrågavarande riksdagars bevillningsutskott. Dylika yttranden finnas fogade till bevillningsutskottets betänkande nr 36/1925 och nr 16/1937. Generalpoststyrelsen tillåter sig hänvisa till dessa yttranden, i vilka redogjorts för de svårigheter, som möta vid försök att ordna denna fråga på ett tillfredsställande sätt, och påvisats de olägenheter, som skulle följa med de föreslagna utvidgningarna av lokalportot. Utskottet har i likhet med generalpoststyrelsen funnit ådagalagt, att de ändringar i bestämmelserna, som i motionerna föreslagits eller antytts, icke äro tillfredsställande, och därför avstyrkt motionerna. 1925 års bevillningsutskott ville icke heller »tillstyrka riksdagen att påkalla ytterligare utredning i den synbarligen mycket svårlösta frågan om de lämpliga gränserna för lokalportots tillämplighet, särskilt som det synts utskottet tvivelaktigt, huruvida ett lägre lokalporto bör allt framgent bibehållas. Därest i en framtid förutsättningarna för införande av ett gemensamt riksporto för alla inrikes brev komme att föreligga, tala nämligen härför enligt utskottets mening goda skäl, om än utskottet icke velat härom nu göra något bestämt uttalande.» Icke heller 1934 års bevillningsutskott ville förorda någon utredning i ämnet. Utskottet anförde härom följande:

»Spörsmålet om lokalportot påverkas för landsbygdens del jämväl av motoriseringen av postbefordringen. Frågan om en allmännare användning för postbefordran av omnibusar och andra motorfordon, som av enskilda användas i linjetrafik, är, enligt vad utskottet inhämtat, föremål för utredning

inom generalpoststyrelsen. Därest i samband med denna utredning uppkommer förslag om en mera tillfredsställande lösning av landsbygdens lokalportofråga än de förut vid skilda tillfällen framförda uppslagen i ämnet, torde det kunna förväntas, att generalpoststyrelsen underställer Kungl. Maj:t vederbörliga förslag i ämnet. Med hänsyn härtill och då det torde ligga i Kungl. Maj:ts och generalpoststyrelsens intresse att medverka till en lösning av den sedan länge diskuterade frågan om lokalporto för landsbygden, har utskottet icke funnit skäl biträda det i motionen alternativt framställda yrkandet om utredning och förslag i ämnet.»

I sitt yttrande över de vid 1937 års riksdag framlagda motionerna i förevarande fråga framhöll generalpoststyrelsen att svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning i frågan på senare tiden ytterligare ökats och förklarade, att styrelsen som sin mening måste uttala, att det torde kunna anses omöjligt att erhålla sådana bestämmelser angående lokalportots tillämpning att därigenom skapas full rättvisa för alla och att svårigheter icke uppstå vid tillämpningen. Härtill fogade styrelsen det uttalandet, att emot den nuvarande definitionen anmärkningar visserligen kunde göras, men att det icke vore anledning göra någon ändring, så länge något bättre icke kunde åstadkommas. Utskottet avstyrkte motionerna på av generalpoststyrelsen anförda skäl och erinrade om att 1936 års riksdag hos Kungl. Maj:t begärt åtgärder för ett bättre tillgodoseende av landsbygdens behov i vad gällde lantbrevbäringen samt att de sålunda åsyftade förbättringarna av postförhållandena skulle bliva ägnade att på ett annat postalt område än det nu föreliggande utjämna skillnaden mellan städer, köpingar och liknande samhällen å ena samt landsbygden å andra sidan.

Den här ovan antydda utredningen om åtgärder till förbättrade postförhållanden för landsbygden har huvudsakligen resulterat i inrättande av ett flertal nya lantbrevbäringslinjer och utökning av antalet veckoturer å redan befintliga linjer. Vidare har den enskilda omnibustrafiken på olika sätt tagits i anspråk för postbefordran. Bland annat ha omnibusar och trafikbilar i stor utsträckning försetts med brevlådor. Då emellertid dessa lådor ofta befordras långa sträckor och i vissa fall även förbi postanstalter utan att tömmas, har det blivit nödvändigt bestämma, att lådorna äro avsedda endast för riksförsändelser. Någon möjlighet att i samband med denna förbättring av landsbygdens postförhållanden lösa landsbygdens lokalportofråga har hitintills icke funnits. På grund av sedan hösten 1939 gällande besparingsdirektiv ha emellertid ytterligare åtgärder till förbättring av landsbygdens postförhållanden måst uppskjutas tills vidare.

Därest lantbrevbäringen på landsbygden utbyttes mot den enklare och billigare formen för postutdelning, som benämnes lådbrevbäring, skulle lantbefolkningen enligt nu gällande definition på lokalförsändelse i väsentligt högre grad än för närvarande komma i åtnjutande av lokalportot. En sådan åtgärd skulle dock medföra sådan försämring i andra avseenden, att den uppnådda vinsten i portohänseende därigenom skulle mer än uppvägas. Lådbrevbärare utdelar nämligen endast vanlig brev- och tidningspost, alltså *icke* värdeförsändelser, paket, postanvisnings- eller giromedel. Posten nedlägges i brevlådor, som korrespondenterna ha att på egen bekostnad uppsätta invid linjen på därför anvisade platser. Till lådbrevbärare kan icke avlämnas avgående post. Denna utväg synes därför icke kunna begagnas.

I princip är generalpoststyrelsen — och detta icke minst av praktiska skäl — av den uppfattningen, att ett lämpligt avvägt enhetsporto för landet i dess helhet är det riktigaste. Vid fixerandet av ett dylikt enhetsporto måste avvägning ske mellan postverkets genomsnittskostnader för vederbörande försändelseslag och portot. För närvarande beräknas postverkets genomsnittskost-

nader för ett riksbrev till 7 öre, medan samma kostnader för en lokalförsändelse beräknas utgöra endast hälften härav. Först när statsmakterna finna de ekonomiska förutsättningarna föreligga för en sänkning av riksportot för brev till samma belopp, som nu utgår för en lokalförsändelse, synes enligt generalpoststyrelsens mening lokalportot kunna borttagas. För en sådan uppfattning har styrelsen också i sina senaste skrivelser i ämnet givit uttryck.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1936 över framställningar om utvidgning av Stockholms lokalportoområde har generalpoststyrelsen på anförda skäl avstyrkt sådan utvidgning samt framhållit, att den enda ändring, som styrelsen funne sakligt motiverad, vore en sådan inskränkning, att ifrågavarande område komme att omfatta endast Stockholms stads administrativa område. Med hänsyn emellertid till det goda ekonomiska resultat, som postverket hade att uppvisa, ville generalpoststyrelsen icke då föreslå en åtgärd, som för allmänheten medförde en försämring. Genom de i proposition nr 29 föreslagna, av statsverkets penningbehov motiverade höjningarna av vissa postavgifter har denna fråga kommit i ett nytt läge, och styrelsen har också förberett vissa undersökningar, huruvida genom en minskning av Stockholms lokalportoområde postverket kunde tillföras ytterligare inkomster. Det är givet, att postverket vid utredningen härom även kommer att beakta vad riksdagen vid olika tillfällen anfört angående utjämningen mellan stadsbygd och landsbygd i postalt hänseende.

Stockholm den 20 februari 1942.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSEN, III BYRÅ.

H. G. Holmström.

Stockholm 1942. K. L. Beckmans Boktryckeri.